

HRVATSKI¹

Hrvatski, časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture, utemeljen je 16. lipnja 2003. na Godišnjoj skupštini Hrvatskoga filološkog društva u Vijećnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

U ime Inicijativnog odbora za osnutak časopisa (prof. dr. sc. Vlado Pandžić, prof. dr. sc. Josip Silić, prof. dr. sc. Ana Pintarić, prof. dr. sc. Stjepko Težak, mr. sc. Jadranka Nemeth-Jajić, prof. dr. sc. Jože Lipnik i mr. sc. Josip Miletić) prof. dr. sc. Vlado Pandžić predložio je ime časopisa i obrazložio svrhu osnutka i ciljeve časopisa. Prof. dr. sc. Josip Silić u pisanom je obliku predložio članove uredništva. Za glavnog urednika predložio je prof. dr. sc. Vladu Pandžića.

Sve je jednoglasno prihvaćeno nakon što su predsjednik i potpredsjednik Hrvatskoga filološkog društva istaknuli i pohvalili inicijativu, program i osobito ime časopisa (prema školskim običajima imenovanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik).

UREDNIŠTVO

Prof. dr. sc. Vlado Pandžić bio je glavni urednik svih brojeva časopisa od 2003. do 2025. Nekoliko je puta nudio tu dužnost svojim suradnicima. Međutim, tvrdili su kako bi bez njega bio ugrožen opstanak časopisa te su ga molili za nastavak toga vrlo odgovornog posla.

Zamjenica je glavnog urednika bila prof. dr. sc. Jadranka Nemeth-Jajić od 2006. do 2025. Kao druga zamjenica glavnog urednika priključena je izv. prof. dr. sc. Ana Čavar (2023.).

¹ Članak će biti objavljen u skorašnjoj monografiji Hrvatskoga filološkog društva u prigodi 75. obljetnice utemeljenja (1950. – 2025.). Uredništvo časopisa donosi ga na kraju ovoga broja (*Hrvatski*, 2024, 2) jer je specifični sažetak dvadeset dvaju godišta, stoga ovdje odstupamo od pravila objavljivanja priloga u skladu s abecednim redoslijedom suradničkih prezimena i imena.

Stalni su članovi Uredništva časopisa *Hrvatski*: prof. dr. sc. Vlado Pandžić, prof. dr. sc. Ana Pintarić i prof. dr. sc. Jadranka Nemeth-Jajić (2003. – 2025.).

CILJEVI I PROGRAM

Časopis *Hrvatski* pridonosi ostvarbi svrhe nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture. S ciljem njegovanja hrvatske riječi također pridonosi vrlo uspješnu promicanju učenja hrvatskoga jezika na svim naobrazbenim stupnjevima, od najranije, vrtićke dobi do sveučilišne razine, objavljivanjem priloga koji se odnose na rano razdoblje učenja hrvatskoga jezika, na predškolsku dob, na razdoblje osnovne i srednje škole te onih koji dotiču problematiku učenja i poučavanja hrvatskoga jezika na sveučilišnoj razini.

Časopis *Hrvatski* objavljuje znanstvene i stručne radove koji nisu objavljeni u drugim javnim glasilima. Ima dvije rubrike: *Rasprave i članci* i *Prikazi i ocjene*. U prvoj se objavljuju izvorni znanstveni radovi, prethodna priopćenja, izlaganja sa znanstvenih skupova, pregledni radovi, stručni radovi i prikazi praktičnih iskustava: iz nastave hrvatskoga jezika, školskih i drugih raznovrsnih pristupa proučavanju i interpretaciji te recepciji književnosti, iz teorije i primjene govornoga i pismenoga izražavanja te istraživanja interakcije medijske kulture i recipijenata (slušaatelja, gledatelja...), posebno uloge medijske kulture u odgoju mladeži. Svi su radovi recenzirani i kategorizirani u skladu s međunarodnim načelima i pravilima o objavljivanju znanstvenih i stručnih tekstova u časopisima. Ne kategoriziraju se prikazi i ocjene knjiga, časopisa, znanstvenih i stručnih skupova. Uredništvo ima pravo odbijanja tekstova i bez recenzentskih odluka.

Prilozi se objavljuju u skladu s abecednim redoslijedom suradničkih prezimena i imena. Izvorni radovi mogu imati do 90 000 znakova; izlaganja sa znanstvenih skupova, pregledni radovi, stručni radovi i prikazi praktičnih iskustava do 50 000 znakova; prikazi i ocjene knjiga, časopisa, znanstvenih i stručnih skupova do 25 000 znakova.

Suradnice i suradnici odgovorni su za jezičnu urednost svojih tekstova; sudjeluju u korekturi tekstova tijekom prijeloma časopisa. Tekstovima koji se objavljuju u dijelu časopisa *Rasprave i članci* potrebno je priložiti sažetak i ključne riječi do 1500 znakova na hrvatskome i jednome svjetskom jeziku.

Časopis se tiska na hrvatskome jeziku.

REDOVITOST IZLAŽENJA

Časopis *Hrvatski* u prvim je godištim, od 2003. do 2006., izlazio jedanput godišnje u dvobroju, a od 2007. izlazi dva puta godišnje u tiskanom (ISSN 1845-8793) i elektroničkom obliku. U Hrčak je uključen 19. prosinca 2008.

Od početka izlaženja do danas objavljena su dvadeset dva godišta časopisa.

TEMATSKI RASPON PRILOGA

Prilozi u časopisu *Hrvatski* ponajprije su posvećeni aktualnoj metodičkoj problematici, no zastupljene su i teme kojima se u metodičkoj literaturi uobičajeno pridaje manje pozornosti. Tematski raspon priloga razvidan je iz bibliografije radova. Bibliografiju radova objavljenih od 2003. do 2012. (*Popis radova u časopisu Hrvatski (2003. – 2012.)*) priredila je Ana Čavar (br. 2, 2013., god. XI, str. 118–127), a od 2013. do 2022. (*Popis radova u časopisu „Hrvatski”: 2013. – 2022.*) Mila Pandžić (br. 2, 2022., god. XX, str. 126–132). Ovdje se donosi pregled tema o kojima se pisalo u časopisu *Hrvatski*.

O krovnoj temi, učenju i poučavanju hrvatskoga jezika, objavljeni su prilozi koji se odnose na cijelu okomicu odgojno-obrazovnog sustava. Tako su, primjerice, zastupljeni prilozi o poticanju govornog razvoja i jezičnog stvaralaštva u predškolskoj dobi s pomoću igre s lutkama ili o prepoznavanju djeteta s teškoćama čitanja i pisanja te o postupcima kojima odrasli u svakodnevnom radu mogu pomoći takvoj djeci. U prilogima o nastavi gramatike i pravopisa, među ostalim, razmotrena je

svrsishodnost nastave gramatike na primjeru nastave sintakse, istražen je način obrade imenica sa stajališta morfologije u udžbenicima od petoga do osmog razreda osnovne škole, uspoređeni su nastavni programi hrvatskoga jezika u srednjim strukovnim školama, ponuđene su kreativne ideje i metodički postupci u poučavanju gramatike, predložen je komunikacijski model svladavanja pravopisnih sadržaja u razrednoj nastavi hrvatskoga jezika te je ispitano poznavanje pravopisa učenika osnovne škole od petoga do osmog razreda. Vrijedni su i prilozi o hrvatskim narječjima u odgojno-obrazovnom procesu, o govorno-jezičnom razvoju učenika i njihovu usmenom i pismenom izražavanju, o retorici u nastavi, o jezičnoj djelatnosti slušanja, o nastavi jezičnoga izražavanja i komunikacijskom modelu govornih vježba. Pozornost je također posvećena u novije vrijeme osobito bitnim temama, kao što su svrha, oblikovanje i uporaba videolekcija za nastavu hrvatskoga jezika u virtualnom okruženju te pripremna i dopunska nastava hrvatskoga jezika za učenike osnovne i srednje škole koji ne znaju ili nedovoljno poznaju hrvatski jezik kako bi se što prije uklopili u hrvatski školski sustav, a nekoliko je priloga posvećeno i poučavanju hrvatskomu kao inomu jeziku na sveučilišnoj razini. Nije zanemaren ni pogled u prošlost. Potvrđuju to prilozi u kojima je riječ o trima najstarijim hrvatskim početnicama, o prvoj hrvatskoj gramatici na francuskom jeziku i francusko-hrvatskom rječniku iz 19. stoljeća, o proučavanju povijesti nastave gramatike s pregledom povijesti nastave gramatike klasičnih jezika i hrvatskoga jezika, o hrvatskome jeziku u srednjim školama u Banskoj Hrvatskoj od početka 20. stoljeća do 1918. te o radu i djelovanju Franjevačke klasične gimnazije na Širokom Brijegu, koja je imala iznimno važno i nezaobilazno mjesto u povijesti hrvatskoga naroda, hrvatskoga školstva i hrvatske kulture.

Književnost i mediji u odgoju i obrazovanju, što su također krovne teme časopisa, odlikuju se raznovrsnošću priloga, od onih koji se bave književnim odgojem u ranoj i predškolskoj dobi do onih usredotočenih na srednjoškolsku nastavu. Tako su predstavljeni rezultati istraživanja uloge odgojitelja u pričanju priča djeci, mogućnosti biblioterapije, metodički postupci vođenog čitanja i čitanja s predviđanjem te istraživačkog čitanja u razrednoj nastavi, procesna drama kao učinkovit pristup u

postizanju odgojnih ishoda u suvremenoj osnovnoj školi, interpretacija i recepcija Šimićevih pjesama u gimnaziji; predloženi su metodički modeli komparativnoga pristupa bajci i basni u prvome razredu gimnazije, međupredmetnoga povezivanja sadržaja u gimnazijama s pomoću književnih djela i smjernice za provedbu nastave filmske umjetnosti u srednjoj školi; analizirani su učenički stavovi prema lektiri u srednjoškolskoj nastavi književnosti, način pripreme učenika za nastavne sate lektire i čitateljske navike srednjoškolaca.

U časopisu *Hrvatski* osobita je pozornost pridana dramskim metodama i dramskom odgoju, u prošlosti i sadašnjosti. Kontinuirano se objavljuju prilozi koji mogu pridonijeti razvoju i poticanju učeničkih kompetencija u svim predmetnim područjima i jezičnim djelatnostima, a temelje se na primjeni dramskih metoda. Objavljena su i dva tematska broja časopisa posvećena dramskom odgoju (br. 1 i 2, 2008., god. VI), gdje se ističe prilog o dramskom tekstu kao lingvometodičkom predlošku u antici, potom prilog o mogućnostima dijaloških i monoloških igara i dramskih improvizacija ne samo u nastavi Hrvatskoga jezika nego i drugih predmeta, što poticajno djeluje na učeničko govorno izražavanje i stvaralaštvo, te prilozi o mogućnostima provjeravanja dramske nadarenosti kod učenika osnovne škole i uključivanja dramske pedagogije u obrazovni sustav, o zastupljenosti dramskih tekstova i ciljevima pristupa dramskoj književnosti u srednjoškolskim nastavnim programima, o provedbi metodičkoga postupka dramatizacije u srednjoj školi, o ulozi narječnoga (kajkavskoga) dramskog teksta u ranom učenju jezika i o dramskom tekstu kao predlošku u nastavi skladnje. Svakako je zanimljiv i prilog u kojem je predstavljena povijest albanskoga kazališta, njegova uloga u razvoju i učenju albanskoga jezika, u stvaranju albanske književnosti i širenju albanske kulture. Među povijesno usmjerenim priložima zapaženi su i oni u kojima je dan pregled početaka moderne hrvatske dramske pedagogije te predstavljeni stavovi o kazalištu i njegovoj odgojnoj ulozi u široj kulturnoj javnosti i kod školnika različitih političkih i idejnih opredjeljenja u drugoj polovici 19. stoljeća.

Časopis *Hrvatski* otvoren je i za radove koji sa šireg motrišta produbljuju uvide u složenost nastave hrvatskoga jezika u nas i u svijetu. U

objavljenim preglednim radovima tako su predstavljeni rad i djelovanje Centra za hrvatske studije u svijetu, sastavnice Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, potom rad i djelovanje Centra za hrvatski kao drugi i strani jezik *Croaticum* na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i studija hrvatske filologije na Odsjeku za slavensku filologiju Fakulteta za poljsku i klasičnu filologiju Sveučilišta Adama Mickiewicza u Poznaju. Također je predstavljen rad i djelovanje Hrvatske dopunske škole u Švicarskoj, pri čemu je donesen i pregled izabranih povijesnih i aktualnih činjenica o odnosima Hrvata i Švicaraca te položaju hrvatskoga jezika prije osnutka te dopunske škole i nakon njezina osnutka.

Planirano je bilo jedan broj časopisa, u prigodi 80. obljetnice života, posvetiti prof. dr. sc. Stjepku Težaku, poznatom i priznatom jezikoslovcu, zaslužnom hrvatskom znanstveniku, utemeljitelju metodike hrvatskoga jezika i metodike nastave filma, no slučajilo se je da je 2006. bila godinom njegova prerana odlaska. Umjesto svečarskoga broja objavljeni su prilozi naslovljeni *U spomen: prof. dr. sc. Stjepko Težak* (br. 1-2, 2006., god. IV). Svečarski broj posvećen je prof. emer. dr. sc. Josipu Siliću u prigodi 75. obljetnice života (br. 1, 2009., god. VII).

SUVREMENA MISIJA I PLANOVI

U skladu s ciljevima i programskom usmjerenosti misija časopisa *Hrvatski*, kao i dosad, jest skrbiti o hrvatskome jeziku u nastavi i izvannastavnim školskim djelatnostima te skrbiti o nastavi svih predmetnih područja Hrvatskoga jezika. Njegova se skrb ogleda u praćenju, istraživanju i unaprjeđivanju teorije i prakse nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture, u istraživanju razvijanja i poticanja jezičnih djelatnosti učenika na svim naobrazbenim stupnjevima i u raznolikim vidovima nastavnih programa. Svako doba donosi svoje izazove pa misija časopisa jest i odgovarati na izazove koje pred odgojnu i obrazovnu kroatistiku postavlja ne samo suvremena škola nego i škola u skoroj budućnosti.

Časopis će i nadalje objavljivati znanstvene i stručne radove u rubrici *Rasprave i članci*, koji se recenziraju i kategoriziraju, te prikaze i

ocjene knjiga, časopisa, znanstvenih i stručnih skupova, koji se ne kategoriziraju. Također, objavljivat će radove i/ili tematske brojeve posvećene iznimno zaslužnima u metodici hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture.

U prigodi predstavljanja časopisa Uredništvo zahvaljuje svojim dosadašnjim suradnicama i suradnicima, autoricama i autorima članaka, te poziva nove autorice i autore na suradnju.

prof. dr. sc. Jadranka Nemeth-Jajić